

Rapport 28

Samenwerken in pleegzorg: de ontwikkeling van een ondersteunend programma

Onderzoeker: drs. Marijke Robberechts; drs. Laurence Belenger

Promotor: Prof. dr. Johan Vanderfaeillie

Samenvatting

Er is gepoogd om een zo breed mogelijk beeld te krijgen over de samenwerking binnen pleegzorg in het algemeen en de samenwerking tussen de ouders en de pleegouders in het bijzonder. Hiervoor werd gebruik gemaakt van literatuurstudies, focusgroepen en expertinterviews. Deze leverden waardevolle informatie op, zowel over de ervaren moeilijkheden in de samenwerking als over de aanpak van deze problemen. Bovendien bleek er een grote concordantie te bestaan tussen de gegevens verzameld via de literatuurstudie, de focusgroepen en de interviews.

Op basis van deze gegevens kon het onderwerp van de interventie duidelijk afgebakend worden. Oorspronkelijk wou de interventie een antwoord bieden op samenwerkingsproblemen binnen de relaties tussen de ouders, de pleegouders en de pleegzorgbegeleiders. Uit de focusgroepen kwam duidelijk naar voor dat er grote verschillen waren in de aard van de moeilijkheden tussen de verschillende betrokkenen. Elk van deze problemen vereist een individuele aanpak. Daarom werd besloten om enkel de samenwerkingsmoeilijkheden tussen de ouders en de pleegouders als onderwerp voor de begeleiding binnen het project 'Samenwerking Ondersteunen in Pleegzorg (SOP)' op te nemen.

De literatuurstudie over de samenwerking leverde heel wat factoren op die gecorreleerd zijn met een goede samenwerking, maar jammer genoeg geen geschikte methodieken. Ook uit de interviews met experts kwamen geen geschikte methodieken naar voor. Reeds bestaande methodieken zijn te weinig geprotocolleerd en blijken weinig effectief. Bovendien worden vaak slechts tevredenheidsmetingen gehanteerd als effectmaat.

De literatuurstudie, de focusgroepen en de expertinterviews maakten het mogelijk om uit de reeds bestaande methodieken werkzame elementen te filteren en ze te integreren in een eigen programma. Ruimte maken voor de gevoelens en noden voor ouders, de ouders een stem geven in de beslissingen binnen pleegzorg, een open houding van de pleegouders ten aanzien van de ouders en duidelijkheid scheppen over het perspectief van de plaatsing en de rollen van elke betrokkene zijn essentieel. Voor de inhoudelijke uitwerking van het programma is zoveel mogelijk trouw gebleven aan deze factoren die gerelateerd zijn aan een goede samenwerking, ingebed in het bemiddelingsproces. Bemiddeling blijkt een werkzame interventie te zijn, maar is zover de auteurs bekend nog niet gehanteerd binnen pleegzorg. Er werd reeds gargumenteerd dat pleegzorg gelijkenissen heeft met situaties waarin bemiddeling effectief gebleken is (o.a. samenwerking in team en echtscheiding). Het is dus een innovatieve keuze van de ontwikkelaars van dit project om bemiddeling binnen pleegzorg te hanteren.

Op basis van de werkzame elementen uit de literatuurstudies, focusgroepen en interviews hebben de medewerkers van SOP een geprotocolleerd methodiekhandboek opgesteld. De inhoud werd duidelijk afgebakend tot 3 verplichte en 3 facultatieve modules. Voor elke facultatieve module werden duidelijk beslisregels opgesteld. Elke module is doelgericht, wordt vraaggestuurd ingezet en is gedetailleerd beschreven.

De onderzoekers hebben kritische opmerkingen geformuleerd over hun aanpak. Toch blijkt uit bovenstaande dat het programma theoretisch onderbouwd en voldoende geprotocolleerd is. We hopen dat deze interventie een positieve bijdrage mag leveren aan de huidige pleegzorgpraktijk. Om na te gaan of deze methodiek een positieve bijdrage kan leveren, zal een effectstudie opgezet worden. Resultaten hiervan zullen te lezen zijn in een vervolgrapport.